

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

کلوپ‌های روتاری عصر پهلوی

به روایت اسناد ساواک

(جلد دوم)

مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات
تابستان ۱۳۹۰

کلوپ روتاری به روایت اسناد ساواک / مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات].

تهران: وزارت اطلاعات، مرکز بررسی اسناد تاریخی، ۱۳۹۰

کلوپ‌های عصر پهلوی به روایت اسناد ساواک

شابک: دوره: ۴۰۰۰۰ ریال: ج ۱، ۵۰۰۰۰ ریال: ج ۲: 978-600-149-021-7

987-600-149-022-4: 987-600-149-023-1

فیفا

کتابنامه به صورت زیرنویس.

باشگاه‌های روتاری

فراماسونری - - ایران

ایران - - تاریخ - - پهلوی، ۱۳۲۰-۱۳۵۷ - اسناد و مدارک

ایران. وزارت اطلاعات. مرکز بررسی اسناد تاریخی

۱۳۹۰ DSR ۱۴۸۴/ک۸

کتابشناسی ملی:

۹۵۵/۰۸۲۰۶

۲۳۰۲۱۳۱

شناسنامه

عنوان: کلوپ روتاری به روایت اسناد ساواک

(جلد دوم)

ناشر: مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات

چاپ اول: تابستان ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

شابک: ۴ - ۲۲ - ۱۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸ (جلد دوم)

ISBN-978 - 600- 149- 022- 4 (VOL.2)

شابک: ۱ - ۰۲۳ - ۱۴۹ - ۶۰۰ - ۹۷۸ (دوره ۲ جلدی)

ISBN- 978- 600- 149- 023- 1 (2VOL.SET)

<http://WWW.historydocuments.ir>

E- mail:Cihd@.historydocuments

سندوق پستی: ۴۷۳۵ - ۱۹۳۹۵

قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

همه حقوق محفوظ است

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
پنج	سخن ناشر
۱	اسناد
۴۴۵	فهرست اعلام
۴۴۷	ضمائم

سخن ناشر

کلوپ‌های روتاری، بنگاه‌های خیریه‌ای بودند که به جای عملیات خیرخواهانه و حل مشکلات اقتصادی و اجتماعی مردم به فریب افکار عمومی و دسته‌بندی‌های خاص سیاسی و فرهنگی همت می‌گماشتند و از این رهگذر برای خود جایگاهی در ساختار حکومت کسب می‌کردند. البته این باشگاه‌ها تنها این کارکرد را نداشتند. بلکه رابطه تعاملی بین افرادی که به دنبال کسب قدرت و حصول جایگاه مدیریتی در دولت بودند و دولتمردانی که به لحاظ مشارکت عملیاتی و حضور فعال اجتماعی در این محل‌ها حضور می‌یافتند، برقرار بود. از مراوده این دو گروه، اهداف و سیاست‌های رژیم که در واقع از خارج از کشور و توسط اربابان خارجی به شخص شاه دیکته می‌شد، با رعایت سلسله مراتب منظم و معین به رده‌های پایین‌تر منتقل می‌شد و این کلوپ‌ها در واقع کانون برآیند این احکام و دستورات بودند و بحث‌های لازم و ضروری به انجام می‌رسید و راه کارهای عملیاتی و اجرایی اتخاذ می‌گشت. چنانچه در خصوص اصلاحات ارضی و انقلاب به اصطلاح سفید و اصول آن، شاهد این روند به طور مشخص هستیم. در واقع این باشگاه، مرکز توزیع سیاست‌های استعماری بیگانگان به شکلی که موردپذیرش افکار عمومی قرار گیرد، بود برای حصول این نتیجه، توسعه فرهنگی غرب، توسط کارگزاران این کلوپ‌ها، ضروری به نظر می‌رسید و لذا شاهد برنامه‌های فرهنگی مختلف و عديده‌ای هستیم که توسط این مراکز وابسته خارجی به منصف ظهور می‌رسد. فلذا این مرکز برآن شد تا با انتشار اسناد این کلوپ‌ها که در آرشیو ساواک وجود داشت. در واقع به افشاگری و روشن‌گری مستند و ترسیم چهره واقعی این لانه‌های جاسوسی متمرکز بپردازد. اسناد

این مجموعه مربوط می‌شود به سال‌های ۱۳۵۱ تا ۱۳۵۷ و اولین سند آن، سند ۵۱/۱/۷ می‌باشد که طی آن، اعضای هیئت مدیره جدید کلوپ روتاری اصفهان معرفی شده‌اند. سند آخر این اثر هم سندی است مربوط به ۱۳۵۷/۵/۲۲ که موضوع آن، تشکیل جلسه کلوپ روتاری اصفهان می‌باشد. برای آشنایی بیشتر با این اثر، ذکر چند نکته به نظر ضروری می‌آید، این نکات عبارتند از:

۱- از سندهای ساواک به هر نحوی که مربوط به موضوع کتاب بوده، بهره‌برداری شده است و تدوین‌گران بنای حذف سندی نداشته‌اند مگر در این موارد:

الف - سندهای تکراری

- ب - بین اسناد دست‌نویس و تایپ شده که مشابه بوده‌اند، سندهای تایپ شده انتخاب شده است.
- ج - در میان سندهایی که محتوای تکراری داشته‌اند، اولویت به سندی داده شده است که حجم بیشتری از جزئیات حادثه را در خود داشته است.
- ۲- در چنین سندها اولویت با وقوع حادثه بوده است. بنابراین قبل از این که تاریخ ارسال گزارش، تاریخ رسیدن خبر به منبع و ... مدنظر باشد، زمان حادثه‌ای که سند درباره آن گزارش می‌دهد مورد نظر بوده است.
- ۳- حروفچینی سندها مطابق نگارش اصل آنها بوده است و هیچ تغییری در جمله‌نویسی آنها داده نشده است. فقط در مواردی که کلمه، تعبیر، تاریخ و یا مضمون سندی اشتباه بوده، در پاورقی (با توضیح) یا در متن سندها (بین دو قلاب) تذکر داده شده است.
- ۴- در مورد اعلام، وقایع و یا محتوای هر سند در صورتی که اطلاعات و توضیحات موجود بوده است، به صورت پانویس درج گردیده است. معمولاً منابع و مآخذ پانویسها ذکر شده و نظرات و تحلیل‌های مستفاد از آنها، الزاماً نظر ناشر محسوب نمی‌شود.
- ۵- در بیشتر گزارشات ساواک، نظریه‌هایی در ذیل سند ارائه شده که از نظر دهنده با کلمات رمز یاد شده است و اسامی امضاهای مندرج در برابر آنها نیز به صورت رمز و مستعار می‌باشند. کلمات رمز به کار رفته در ابتدای نظریه‌ها که در همه اسناد به صورت ثابت تکرار شده‌اند، معمولاً اسامی روزهای هفته است و منظور از آنها به شرح ذیل است:
- نظریه شنبه: نظریه منبع نفوذی ساواک (گزارشگر) است که از طریق مشاهده مستقیم یا از راههای دیگر کسب خبر نموده و ارائه شده است.
- نظریه یکشنبه: نظریه رهبر عملیات است که پس از گزارش منبع نفوذی آن را تأیید یا تحلیل می‌کند. رهبر عملیات مسئولیت مستقیم کنترل منبع و هدایت وی را برعهده دارد.
- نظریه دوشنبه: نظریه رئیس دایره عملیات است.
- نظریه سه‌شنبه: نظریه امنیت داخلی است. و در اداره کل، رئیس بخش است.
- نظریه چهارشنبه: نظریه رئیس سازمان اطلاعات و امنیت منطقه و در اداره کل، رئیس اداره است.

عـ از حروف چینی سربرگ سندها خودداری و صرفاً به ذکر مقصد، مبداء، تاریخ، شماره و موضوع آن اکتفا شده است. همچنین نوع طبقه‌بندی سندها (محرمانه، خیلی محرمانه و سری) نیز نیامده است. علت این امر آمدن اصل اسناد در صفحات مورد نظر بوده است، به طوری که با مراجعه به خود سربرگ سندها اطلاعات مورد نیاز قابل دسترسی است.

۷- در سربرگ سندها برخی علائم با رمز آمده است. از جمله آنها مبدأ و یا مقصد نامه‌ها و گزارشات است که منظور از آن رمزها به این شرح است:

۱ (ساواک گیلان)، ۲ ه (ساواک مازندران)، ۳ ه (ساواک آذربایجان شرقی)، ۴ ه (ساواک آذربایجان غربی)، ۵ ه (ساواک کرمانشاه)، ۶ ه (ساواک خوزستان)، ۷ ه (ساواک فارس)، ۸ ه (ساواک کرمان)، ۹ ه (ساواک خراسان)، ۱۰ ه (ساواک اصفهان)، ۱۱ ه (ساواک سیستان و بلوچستان)، ۱۲ ه (ساواک کردستان)، ۱۳ ه (ساواک همدان)، ۱۴ ه (ساواک سمنان)، ۱۵ ه (ساواک لرستان)، ۱۶ ه (ساواک بوشهر)، ۱۷ ه (ساواک هرمزگان)، ۱۸ ه (ساواک کهگیلویه و بویراحمد)، ۱۹ ه (ساواک چهارمحال و بختیاری)، ۲۰ ه (ساواک تهران)، ۲۱ ه (ساواک قم)، ۲۲ ه (ساواک اراک)، ۲۳ ه (ساواک قزوین)، ۲۴ ه (ساواک ایلام)، ۲۵ ه (ساواک زنجان)، ۲۶ ه (ساواک یزد) بوده‌اند.

۸- همچنین مبدأ یا مقصد نامه‌ها و گزارشات مربوط به اداره کل سوم ساواک (امنیت داخلی) به اعداد رمز عنوان شده است. اداره کل سوم از ۷ بخش تشکیل می‌شد که عبارت بودند از: (۱) مدیریت اداره کل سوم، (۲) اداره یکم عملیات و بررسی، (۳) اداره دوم عملیات و بررسی، (۴) اداره سوم کل سوم، (۵) اداره چهارم کل سوم، (۶) اداره پنجم کل سوم، (۷) اداره ششم کل سوم. اجزاء اداره یکم عملیات و بررسی شامل: ۳۱۰ (دفتر اداره یکم عملیات و بررسی)، ۳۱۱ (بخش احزاب و دستجات کمونیستی)، ۳۱۲ (بخش احزاب و دستجات سیاسی و مذهبی افراطی)، ۳۱۳ (بخش هدفهای تازه و فعالیت‌های مربوط به عرب‌زبانان و بلوچ‌های حاد ایرانی)، ۳۱۴ (اکراد)، ۳۱۵ (فعالیت‌های خارجی) بوده است.

اجزاء اداره دوم عملیات و بررسی شامل:

۳۲۰ (دفتر اداره دوم عملیات و بررسی)، ۳۲۱ (بخش دانشگاه تهران)، ۳۲۲ (بخش دانشگاهها و مراکز عالی آموزشی تهران)، ۳۲۳ (بخش دانشگاهها و مراکز عالی آموزشی استانها و شهرستانها)، ۳۲۴ (بخش آموزش و پرورش و مدارس در تهران و شهرستانها و استانها) بوده است.

اجزاء اداره سوم کل سوم شامل:

۳۳۰ (دفتر اداره سوم کل سوم)، ۳۳۱ (بخش ممالک اسکاندیناوی و اروپای شرقی)، ۳۳۲ (بخش کشورهای اروپای غربی)، ۳۳۳ (بخش آمریکا، کانادا، آمریکای جنوبی و مرکزی) و ۳۳۴ (بخش خاورمیانه و کشورهای عربی و ممالک قاره آسیا و آفریقا) بوده است.

اجزای اداره چهارم کل سوم شامل: ۳۴۰ (دفتر اداره چهارم کل سوم)، ۳۴۱ (بخش احزاب و دستجات راست، انجمن‌ها و اتحادیه‌های دولتی و خصوصی)، ۳۴۲ (بخش وزارتخانه‌ها و ادارات و سازمان‌های دولتی)، ۳۴۳ (بخش کارگری)، ۳۴۴ (بخش اصناف و بازرگانان)، ۳۴۵ (بخش کشاورزی و امور زراعی)، ۳۴۶ (بخش عشایر و قاچاق اسلحه و کالا)، ۳۴۷ (بخش جراید و سینما و تلویزیون)، ۳۴۸ (بخش نارضایتی‌های عمومی)، ۳۴۹ (بخش روابط عمومی) بوده است.

اجزای اداره پنجم کل سوم شامل: ۳۵۰ (دفتر اداره پنجم کل سوم)، ۳۵۱ (بخش دکترین و آموزش سازمان و وظایف رهبران امنیت داخلی)، ۳۵۲ (بخش سانسور و کنترل مکاتبات)، ۳۵۳ (بخش منابع و مأموران و گروههای تعقیب و مراقبت) بوده است.

اجزای اداره ششم کل سوم شامل:

۳۶۰ (دفتر اداره ششم کل سوم)، ۳۶۱ (بخش فیش)، ۳۶۲ (بخش بایگانی)، ۳۶۳ (بخش بررسی و تجزیه) بوده است.

در پایان صفحات اسناد، فهرست اعلام، شامل اشخاص، اماکن، کتب و مطبوعات، احزاب و گروهها، فرق و ادیان و مکاتب قرار داده شده است. این فهرست دربردارنده اعلام متن‌سندها و پانوشتهای مندرج در ذیل آنها می‌باشد.

این مرکز امیدوار است با ورود این حجم از اطلاعات به حوزه تاریخ معاصر ایران، راه پژوهشهای تازه درباره تاریخ معاصر هموارتر گردد.

مرکز بررسی اسناد تاریخی وزارت اطلاعات